

ΓΝΩΜΟΛΟΓΗΣΗ

Επί της επιχειρούμενης τμηματικής διευθέτησης και εκτεταμένου καθαρισμού στο φυσικό πλημμυρικό πεδίο της Πετρέζας Μεγάλου Ρέματος Ραφήνας

Υπό την ιδιότητά μου ως Κύριου Ερευνητή στο Ινστιτούτο Θαλασσίων Βιολογικών Πόρων και Εσωτερικών Υδάτων (Τομέας Εσωτερικών Υδάτων) του ΝΠΔΔ. «Ελληνικό Κέντρο Θαλασσίων Ερευνών» (ΕΛΚΕΘΕ), αρμόδιου εθνικού ερευνητικού φορέα για τα εσωτερικά ύδατα, μου ζητήθηκε να γνωμοδοτήσω σχετικά με την επιχειρούμενη από 8.6.2026 εκβάθυνση της υφιστάμενης κοίτης κατά 1-1,5 μέτρο βάθος και την πλήρη αποψίλωση της κοίτης, των πρανών και της παρόχθιας ζώνης, σε συνολικό μήκος άνω του 1 χλμ. (από τη Χ.Θ. 8+500 (Βάκχου) έως τη Χ.Θ. 9+650 (γέφυρα Πετρέζας) στην περιοχή του φυσικού πλημμυρικού πεδίου της Πετρέζας Σπάτων του ρέματος Ραφήνας (Μεγάλο Ρέμα Ραφήνας).

Σχετικά με το έργο διευθέτησης του ρέματος Ραφήνας (Μεγάλο Ρέμα Ραφήνας), διαθέτω άμεση επιστημονική και ερευνητική εμπειρία, βάσει σχετικών έργων και δημοσιεύσεων του Τομέα Εσωτερικών Υδάτων του ΕΛΚΕΘΕ.

Λόγω χρονικής καθυστέρησης στην προώθηση της επιστολής μέσω του πρωτοκόλλου του ΕΛΚΕΘΕ, για την οποία φέρω την ευθύνη, την υποβάλλω με την ιδιότητά μου ως πολίτης και με την προσωπική μου υπογραφή. Παραμένω στη διάθεσή σας για κάθε περαιτέρω διευκρίνιση επί των ζητημάτων που εξετάζονται στην παρούσα.

I. Οι εργασίες εκβάθυνσης κατά 1-1,5 μέτρο της κοίτης του ρ. Ραφήνας στο φυσικό πλημμυρικό πεδίο της Πετρέζας και η εκτεταμένη και πλήρης αποψίλωση της κοίτης, των πρανών και της παρόχθιας ζώνης αυξάνουν τις ταχύτητες ροής και οδηγούν μεγάλες ποσότητες νερού, σε μικρότερο χρόνο, προς την παράκτια ζώνη, αυξάνοντας ενδεχομένως τον πλημμυρικό κίνδυνο κοντά στην εκβολή, όπου βρίσκεται η πόλη της Ραφήνας. Με τον τρόπο αυτό περιορίζεται σημαντικά η υδραυλική λειτουργία του φυσικού πλημμυρικού πεδίου της Πετρέζας, που επί αιώνες έχει σώσει τη Ραφήνα από τις πλημμύρες,

Η επιχειρούμενη τμηματική διευθέτηση στα ανάντη (Πετρέζα) χωρίς να έχει ολοκληρωθεί η διευθέτηση στα κατάντη, όπου το έργο έχει εξελιχθεί μόνον στα πρώτα περίπου 5 χλμ. από την εκβολή και μόνον αποσπασματικά, δεν συνάδει με τους όρους της ίδιας της ΑΕΠΟ και τις σχετικές επιστημονικές και τεχνικές πρακτικές, σύμφωνα με τις οποίες τα έργα διευθέτησης πρέπει να αρχίζουν από τα κατάντη και να προχωρούν σταδιακά προς τα ανάντη.

II. Στον αντίποδα, η 1^η Αναθεώρηση του Σχεδίου Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας Αττικής (ΥΠΕΝ/ΔΠΔΥΠ/59164/852/29.5.2025, ΦΕΚ Β'2752/4.6.2025) προβλέπει την υποχρέωση προτεραιοποίησης των Φυσικών Μέτρων Συγκράτησης Ύδατος, μεταξύ των

οποίων η διατήρηση και αποκατάσταση των υγροτόπων και των φυσικών πλημμυρικών πεδίων για τη διαχείριση του πλημμυρικού κινδύνου, έναντι των «γκρίζων» έργων αντιπλημμυρικής προστασίας και την υλοποίηση των τελευταίων μόνον αν τα ΦΜΣΥ κριθούν ανεπαρκή ή ανέφικτα.

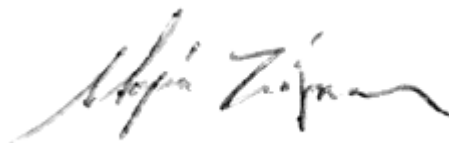
III. Προκαλούνται νέες υδρομορφολογικές αλλοιώσεις χωρίς να έχει χορηγηθεί για το έργο εκ των προτέρων, δηλ. ήδη κατά το στάδιο της περιβαλλοντικής αδειοδότησης, η εξαίρεση του άρθρου 4.7 της Οδηγίας Πλαίσιο για τα Ύδατα. Στην περίπτωση του «αδελφού» έργου διευθέτησης του ποταμού Ερασίνου στη Βραυρώνα, η παράλειψη αυτή διαπιστώθηκε από το Μηχανισμό Καταγγελιών της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΜΚ-ΕΤΕπ) και οδήγησε στο πάγωμα της χρηματοδότησης και τελικά στην από 8.1.2026 διάλυση της σύμβασης του έργου εκείνου. Το αντίστοιχο πόρισμα του ΜΚ-ΕΤΕπ για το έργο διευθέτησης του Μ. Ρέματος Ραφήνας αναμένεται το αμέσως επόμενο διάστημα.

IV. Το έργο διευθέτησης στο σύνολό του αποτελεί **σοβαρή δυσπροσαρμογή (maladaptation)**, δηλ. μη επιτυχή προσαρμογή, **στην κλιματική αλλαγή** επειδή εγκλωβίζει σε δαπανηρές και μακρόβιες “γκρίζες” υποδομές “σκληρής άμυνας”, που θα είναι δύσκολο και δαπανηρό να τροποποιηθούν τόσο από τις σημερινές όσο και από τις μελλοντικές γενιές.

V. Με βάση τα βέλτιστα δεδομένα για τη διαχείριση των υδάτων, του κινδύνου πλημμύρας και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή αντί των παραδοσιακών «γκρίζων» αντιπλημμυρικών έργων από τσιμέντο και σαραζανέτια, προκρίνονται οι **Λύσεις βασισμένες στη Φύση ('Nature-based Solutions' - NbS) και οι προσεγγίσεις με βάση το οικοσύστημα**, που μπορούν να αντιμετωπίζουν **ολιστικά** τους κινδύνους πλημμύρας, ξηρασίας και λειψυδρίας. Ήδη η **αποκατάσταση πλημμυροπεδιάδων** και υγροτόπων, μεταξύ άλλων και ως **μέσο προστασίας από τις πλημμύρες**, προβλέπεται από το **Νόμο της Ε.Ε. για την Αποκατάσταση της Φύσης** (Κανονισμό (ΕΕ) 2024/1991) στο πλαίσιο του στόχου της αποκατάστασης 25.000 χλμ. ποταμών σε ποταμούς ελεύθερης ροής έως το 2030, σύμφωνα με τον αντίστοιχο στόχο της Στρατηγικής της Ε.Ε. για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030.

Οι θεμελιώδεις περιβαλλοντικές αρχές της πρόληψης και της προφύλαξης επιτάσσουν την παύση της επιχειρούμενης επέμβασης στο φυσικό πλημμυρικό πεδίο της Πετρέζας, προκειμένου να αποφευχθεί ο ενερχόμενος κίνδυνος πλημμύρας στα κατάντη και η δυσχερώς αναστρέψιμη (ή μη αναστρέψιμη) βλάβη στα ύδατα και το οικοσύστημα. Στον αντίποδα θα πρέπει να ληφθούν εγκαίρως μέτρα για την **απομάκρυνση των εκτεταμένων παζωμάτων** στο φυσικό πλημμυρικό πεδίο της Πετρέζας, που κατόπιν αυτοψίας η Περιφέρεια Αττικής διαπίστωσε ότι αυξάνουν τον κίνδυνο πλημμύρας.

Ανάβυσσος, 26 Ιουνίου 2026

Δρ. Σταμάτης Ζόγκαρης
Κύριος Ερευνητής,
Ινστιτούτο Θαλασσίων Βιολογικών Πόρων και Εσωτερικών Υδάτων, ΕΛΚΕΘΕ

ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΛΥΣΕΩΝ NbS ΓΙΑ ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

- Cohen-Shacham, E.; Cabecinha, E.; Andrade, A. Applying the IUCN Global Standard for Nature-Based Solutions™: 21 Case Studies from around the Globe; IUCN: Gland, Switzerland, 2025.
- Sánchez-García, C., Corvacho-Ganahín, Ó., Santasusagna Riu, A. and Francos, M., 2024. Nature-Based Solutions (NbSs) to Improve Flood Preparedness in Barcelona Metropolitan Area (Northeastern Spain). *Hydrology*, 11(12), p.213.
- Spyrou, C., Loupis, M., Charizopoulos, N., Apostolidou, I., Mentzafou, A., Varlas, G., Papadopoulos, A., Dimitriou, E., Panga, D., Gkeka, L. and Bowyer, P., 2021. Evaluating nature-based solution for flood reduction in Spercheios river basin under current and future climate conditions. *Sustainability*, 13(7), p.3885.
- Bridges, T.; King, J.; Simm, J.; Beck, M.; Collins, G.; Lodder, Q.; Mohan, R. International Guidelines on Natural and Nature-Based Features for Flood Risk Management; U.S. Army Engineer Research and Development Center: Vicksburg, 2021.
- Buijse, A.; Coops, H.; Staras, M.; Jans, L.; van Geest, G.; Grift, R.; Ibelings, B.; Oosterberg, W.; Roozen, F. Restoration Strategies for River Floodplains along Large Lowland Rivers in Europe. *Freshw. Biol.* 2002, 47, 889–907.
- Jurík, J.; Giannakakis, T.; Lopez Gunn, E.; Baltas, E.; Vion-Loisel, A.; Tremolet, S.; Skurtis, T. Addressing Riverine Flooding with Nature-Based Solutions in the Thessaly Region, Greece; Global Infrastructure Basel Foundation (GIB) & World Wildlife Fund Greece (WWF Greece): Basel, Switzerland, 2022.
- King, P.; Bark, R. From Local Solutions to Catchment-Wide Management: An Investigation of Upstream-Downstream Trade-Offs When Scaling out Nature-Based Flood Risk Management. *Ecosystems and People* 2024, 20, 2426716.
- Mader, A.; Gill, M.; Kang, S. Integrating Nature-Inspired Solutions into Nature-Based Solutions. *Bioscience* 2026, biag013, 1–3.
- Ourloglou, O., Stefanidis, K. and Dimitriou, E., 2020. Assessing nature-based and classical engineering solutions for flood-risk reduction in urban streams. *Journal of Ecological Engineering*, 21(2), pp.46-56.
- Turkelboom, F.; Demeyer, R.; Vranken, L.; De Becker, P.; Raymaekers, F.; De Smet, L. How Does a Nature-Based Solution for Flood Control Compare to a Technical Solution? Case Study Evidence from Belgium. *Ambio* 2021, 50, 1431–1445, doi:10.1007/s13280-021-01548-4.
- Zogaris, S.; Skoulikidis, N.; Dimitriou, E. River and Wetland Restoration in Greece: Lessons from Biodiversity Conservation Initiatives. In *The Rivers of Greece: Evolution, Current Status and Perspectives*. Handbook of Environmental Chemistry, vol 59; Skoulikidis, N., Dimitriou, E., Karaouzas, I., Eds.; Springer: Berlin, Heidelberg, 2017; pp. 403–431.
- Zogaris, St., Mentzafou, A., Zarris, D., Stappas, N., Giakoumi, S. Karaouzas, I. Dimitriou, E. (2026), ‘Nature-Based Solutions versus Structural Flood-Control Engineering: Preventing ecological degradation in the Erasinos Stream (Greece)’, *Hydrology* 2026, (submitted).
- Ζόγκαρης, Σ., Γιακουμή, Σ., Καραούζας, Ι., Καπάκος, Ι., Προβιδάκης, Π., Βαβαλίδης, Θ., Ζόγκαρης, Δ., Ανδριοπούλου, Α., Καλογιάννη, Ε., Κουβαρντά, Θ., Παναγιώτου, Α., Δημητρίου, Η. 2022. Καθορισμός Μέτρων Αποκατάστασης της Ποτάμιας Συνεκτικότητας και της Ανόρθωσης Ενδιατημάτων του Ενδημικού Είδους «Αττικόψαρο» και Άλλων Ειδών Πανίδας. Τελική Έκθεση για την Μονάδα Διαχείρισης Εθνικών Πάρκων Πάρνηθας, Σχινιά και Προστατευόμενων Περιοχών Σαρωνικού Κόλπου, Οργανισμός Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής

(ΟΦΥΠΕΚΑ). Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2014-2020». Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας/ Ελληνικό Κέντρο Θαλάσσιων Ερευνών.